

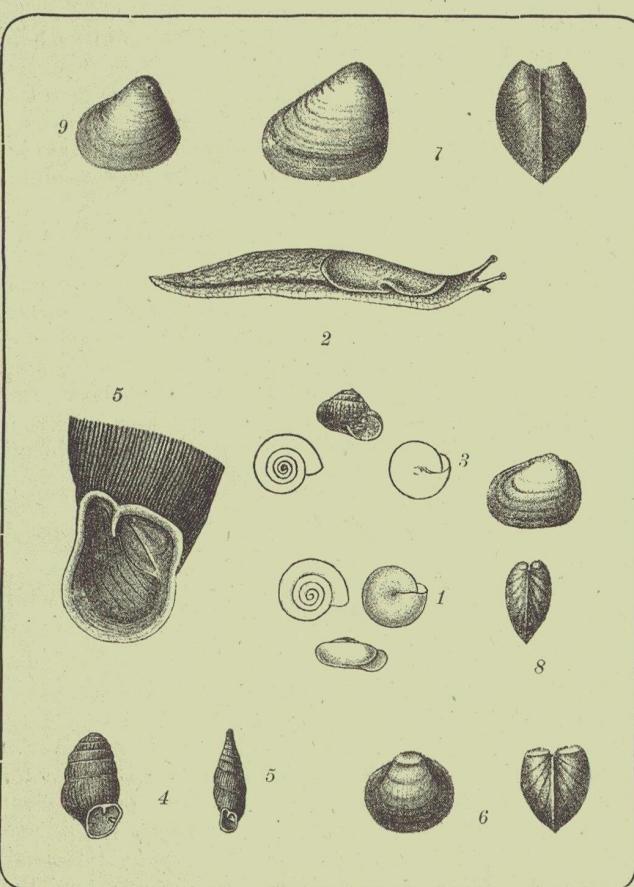
Na Trhoni.

Vzpomínka z výletu do Brd. Líčí J. Kafka. (S vyobr., č. 37.)

Jižně od stanice Holoubkova na české západní dráze spatřujeme v nevelké vzdálenosti vrch *Trhoni*, jehož návštěva zanechala v mysli mé živou upomínu.

Kdo navštívil Holoubkov před patnácti lety, našel tichou, na břehu velkého rybníka romanticky položenou, kol do kola mohutnými jehličnatými lesy obklopenou vesničku, jejíž jednotvárný klid jen zřídka přerušil lomož úvalem proběhnutého vlaku nebo vzdálený klepot kladiva ve cvočkárně pod Lamanicí. Jen zřídka osvětlil údolí plamen z vysoké pece železné u rybníka, pro niž rudy sem dováženy z některých menších dolů v okolních lesech; později i ten nepatrny ruch zanikl a vesnička zdála se býtí navždy pochována v nerušený klid. Avšak jednoho dne dolehlá sem zvěst, že korunní panství, k němuž vesnice náležela, stalo se majetkem podnikavého cizozemce. Za nedlouho vzniklo pod lesem nevelké stavení s dlouhým úzkým komínem a od té chvíle se tu bez ustání rozléhaly řezavé zvuky parní pily. Brzy nastal tu ruch větší ještě; z lesů okolních sváženy mohutné kmeny k nádraží a rozváženy od tut na všechny strany; tu a tam u lesníků zastihneme ještě dnes na památku zavěšenou fotografií statných kmenů 200 až 300 i víceletých jedlí, jež bývaly tu před stanici složeny, a místy v lese zachován ještě pro paměť pařez, na němž odčítati lze staleté staré bývalých velikánův. Později vznikla tu obrovská továrna na vagony a s ní v zápetí zvětšila se vesnice o četné, stejnotvaré dělnické domky. Kdo tehdy navštívil vesniči a kolem se rozhlédl, poznal brzy, jak rušivě zasáhla tu ruka lidská do kras přírody. V okolních lesích přečetné povstaly lysiny, na nichž bělaly se zporážené kmeny a usýchal zdracený podrost. Tu a tam objevil se kůrovec a vzrostlé stromy usýchaly od vrcholu počínaje. Nezřídka bouře vyvrátily celé lány lesa, zbavené z nerozvážného kácení přirozené ochrany. Tak odstraňeno z překrásných lesů zbirovských za

mnoho milionů dříví. — Však po nemnohých letech nezdravé hospodářství ery Stroussbergovy vzalo tu za své; zimníčný ruch, který tu dříve panoval, rázem utichnul, později zaměnil se v poklidný ruch pravidelné práce. Z domků však zmizeli dělníci, města jejich zaujali výletníci, již od doby, kdy dlel tu Sládkovský, vždy u větším počtu volí vesnici za letní své sídlo, užívajíce tu i vody železité. Přišel nový majitel, jenž snaží se napravit chybou předchůdcovy. Holé lysiny lesní zarůstají opět bujným mlázím a všude zavládá místo loupeživého kořistění rozumné hospodaření. Přes to, že moderní hospodářství lesní nechává dorůstat les nejvýš do 80 let a hojně i mladšího dříví upotřebuje, bude ještě dluho trvat, než nový majitel docílí tu nějakého výnosu. Dnes těch 40.000 jiter lesů zdejších lze spravovat jen se značným schodem. Nejnověji vznikla u Holoubkova továrna na celulosu, jež spotřebuje ročně 80.000 kub. m. mladého dříví; rybník, na němž za doby Stroussbergovy projížděl se parník, najala pro sebe, aby dostalo panství se náhrady za ryby, jež sotva by se dařily vo vodě, továrními vodami otrávené. Než správa továrny slibuje, že vody tovární nebudu na škodu rybám, a dým že nebude letním obyvatelům kaziti čistý vzdach, jež přišli sem hledat. Však uvidíme, bude-li továrna ta pro vesnici jiným směrem vzkvétající dobrodinám či

Obraz č. 36. Devět nových měkkýšů českých. — 1. *Hyalina inopinata* Ulič. — 2. *Arion Bourguignati* Mab. — 3. *Helix Clessini* Ulič. — 4. *Pupa arctica* Wall. — 5. *Clausilia tumida* A. Schm. — 6. *Sphaerium mamillatum* West. — 7. *Pisidium supinum* A. Schm. — 8. *Pisidium ovatum* Cless. — 9. *Pis. Scholtzii* Cless.

škodou. — *Trhoni* je pozůstatek z doby minulé. Když ještě vše kol hustý les jehličnatý se prostíral, *Trhoni* v něm byl ostrovem bukovým; dnes je jím dvojnásob. Na patě jeho vyrůstá mladý les, jen na stránách *Trhoně* pnou se statné buky, vévodice šírému okolí.

Bylo v podvečer letního dne, když maje před sebou cestu z Holoubkova do Strašic, umínil jsem si místo pohodlnou silnicí nadějiti si lesem přes *Trhoni*. Nevede tudy cesta ani pěšina, ale doufal jsem, že i tu jako jinde budou mně lesní průseky dobrým vodítkem i že, nežli noc nastane, dálko budu za lesem.

Když vešel jsem do průseku, jenž od pily vede k Trhoni, slunce již zlatilo jen vrcholky jeho buků, a nežli došel jsem k patě jeho, zmizelo za obzorem. Když očnul jsem se mezi buky, kde uvítalo mne táhlé vrkání holubů doupnáčkův, a nalezl tu pojednou zástupce květeny jinak sice obyčejné, ale v okolí tomto vzácné, jako *Geum rivale*, *Prenanthes purpurea*, *Astrantia major*, *Galeopsis versicolor* a j., nevzpomněl jsem ani, že průsek, jenž na mapě přes Trhoň byl naznačen, u paty končil a že vlastně škrábu se tu

mezi balvany slepence maně k vrcholi. Již valně šerilo se, když pomyslil jsem hledati pokračování průseku. Však marná snaha. Kol do kola bučiny husté mlaziny, jimiž nesnadno bylo proniknouti. Dera se v před několikrátě přišel jsem opět na totéž místo, odkud jsem dříve vyšel. Posléze přece jakási sotva zřetelná pěšina zdala se vésti v před. Sledoval jsem ji, ale v měnivém šeru brzy zmizela mně a znova očnul jsem se v houštinách. Bylo to neveselé bloudění — výsledek tvrdošíjnosti, s kterou dral jsem se

Obraz č. 37. Na Trhoni.

Jezevec. Netopýr.

Liška.

Výr.

v před; nechtě se vrátiti. Když však vynořil se měsíc v úplňku, viděl jsem celé okolí pojednou ve světle mnohem vábnejším; usednuv na pařez s rozkoší pozoroval jsem tichý les, stápející se v modravém svitu měsíčném. — Je ticho, jen nepatrný větřík časem zašelestí luppenfm. Krásná příležitost ku čekání zvěře. Tu dobře by vyjíti mohla laň s kolouchy nebo statný jelen; jet v této lesích vysoké zvěře při bedlivém hájení i přes četné a odvážné pytláky hojnost. Avšak

nebylo mi popráno jich se dočkat. Jen houkání sovu tu blíže, tu dále naznačovalo mně, že nejsem sám v širém lese. Časem zdalo se mně, že slyším jakýsi šustot, jako by od blížící se zvěře, ale opět zavládlo ticho dřívější. Zahleděv se do svitu měsíčnho, zpozoroval jsem, že tu a tam mimo mne mihнул se mrštný netopýr, bezpochyby netopýr ušatý, jenž v kotlavých stromech hojný tu bývá. Však blízký, ale jinak nepatrný šelest znova obrátil pozornost mou jinam.

Vyplášená sova tiše přenesla se nízko při zemi přes volnější prostoru přede mnou a zmizela ve stínu bučí. Však tam cosi plazí se slídivě — poznal jsem lišku; zdá se však, že přítomnost mou zpozorovala, sedím k ní po větru; již se zdvihla a zmizela ve stínu. Ještě nový šelest poblíž, jenž brzy zaniká; snad jezevec tu slídl; liška i jezevec jsou v okolí tom ještě dobře známi; ano liška velmi četně objevuje se v dérách skalních, zvláště hojně v nedalekém Žďáru. Poznal jsem ovšem záhy, že za panujícího větérku nepříznivě jsem se usadil, než abych doufati mohl od čekání svého lepšího výsledku, nežli že zvěř, sotva že se vyskytla a mne zpozorovala, hned opět zmizela. Doléhal na mne též chlad noci i zdálo se mně, že přec bylo by přijemněji uložiti se k spánku třeba kdesi v seně, nežli tu do zarosené trávy. Proto opět ku předu. Ale kudy a kam? Však měsíc aspoň trochu osvítil mně opět mapu. Soudě dle polohy nejbližší vesnice, dal jsem se směrem jihovýchodním, dera se opět houštím brzy v levo, brzy v pravo. Po-

sléze octnul jsem se na průseku, jenž za nedlouho dovedl mne na vrchol výšiny, s které pěkný pohled mne uspokojil. Dole, jako by v roklině odpočívala známá mně, nepatrná vesnička Hůrky, bez světel, jako by mrtvá. Nad ní zvedá se v pravo lesnatý Žďár, v levo Vysoké Lávky a Bábovka, v pozadí Kouklová Hora; vrchy činily v hluboké té noci městičné mohutný dojem, jako by to byli nějací alpští velikáni a obraz té brdské doliny tane mně dosud na mysl. Však hlavní bylo vyhráno; odtud již snadno bylo mně najít cestu k mému cíli, k němuž jsem přec v pozdní hodině noční dospěl. Poznal jsem tu ne bez namáhání slasti a strasti „hůreckého revíru“ — toho okresu lesního, jenž leže dráze nejblíže, byl Stroušbergem nejhrozněji vykácen, jež nyní jsa z veliké části lesem mladým, ještě neprosvětleným při veliké členitosti svého povrchu, nedostatku cest a průseků poskytuje nejkrásnější příležitost ku bloudění — zvláště v noci, ale též pěknou příležitost ku pozorování přírody.

Alpy Kraňské.

Cestopisná a botanická črta od Karla Poláka (Dokončení.)

Na skalách a v sesutém kamení, kudy cesta k vrcholu vede, najdeš v dobu, kdy my tam byli: *Lilium carniolicum*, *Scorzonera rosea*, *Linum montanum* Schleich., *Valeriana tripteris*, *Valeriana montana*, *Achillea Clavennae*, *Carduus defloratus*, *Athamantha cretensis*, *Ath. Matthioli*, *Saxifraga elatior* M. K. se *Sax. crustata*, *Phyteuma Sieberi*, *Phyt. Michelii*, *Hieracium villosum*, formy lysé i huňaté, a j. Výše pak: *Valeriana elongata*, *Pedicularis recutita*, *Ped. tuberosa*, *Lloydia serotina*, *Oxytropis montana*, *Hedysarum obscurum*, *Soyeria montana*, *Scorzonera aristata*, *Androsace villosa* a *Saxifraga adscendens*. Na podélém, travnatém hřbetu hory překvapí tě hojnosc bledě růžových, velikých květů nízké stříbrolisté květiny, čapínku stříbrného, *Geranium argenteum*, vzácné rostliny jihoalpské. Celé plochy jsou touto úhlednou rostlinkou pokryty. Mnohé jiné rostliny, od jiných botaniků zde uváděné, ponejvíce ještě nekvěly.

Z nejvyššího bodu „Černé prsti“ daleká jest vyhlídka na jih, již na obzoru ukončuje úzký, stříbrný pás lesknoucí se Adrie.

Vycházkou tou, botanicky nejdůležitější, ukončili jsme společný svůj výlet do hor Kraňských. Následující dne jen ještě k Bochyňskému jezeru jsme se podívali. Okolí jezera toho nemá pro botanika žádné důležitosti, avšak pro své krásy přírodní jest velice vycházení a turisty z Bystrice hojně navštěvováno.

Příštího dne pan Kabát a já vydali jsme se na cestu k domovu, zanechavše příteli Paula samotného v Bystrici. Měl v úmyslu ještě asi čtyři neděle v krajině té se pozdržeti a i jiné Alpy botanicky prozkoumati.

Úmysl svůj provedl s nejlepším úspěchem, našíbrav na různých Alpách hojnost zajímavých, na společném výletu nalezených rostlin. Z těch jen některé buďtež zde vyjmenovány:

Na Triglavu sbíral: *Saxifraga tenella*, *Thlaspi rotundifolium*, *Alyssum Wulfenianum*, *Heliosperma alpestre*, *Soyeria hyoseridifolia*, *Taraxacum alpestre*, *Hieracium dentatum* Hoppe, *Hier. speciosum* Horn., *Potentilla nitida*, *Potentilla alpestris*, *Gentiana imbricata*, *Eritrichium nanum* a j.

Pod Triglavem na Vertačníku byly nalezeny vzácné pro Krajinu *Cerastium silvaticum* N. K., na Malých Dražkách (Jedovým zrnem řečených) *Saussurea pygmaea*, **na Hradici** (1964 m) *Plantago montana*, *Saxifraga squarrosa*, *Atragene alpina*, *Hormynium pyrenaicum* a j.; **na Toscí** (2270 m) *Carex capillaris*, *Saxifraga sedoides*, *Sax. caesia*, *Gentiana pumilla*, *Scabiosa graminifolia*, *Rumex nivalis*, *Senecio Doria*, *Gentiana lutea*, *Hieracium epimedium* Fr. a překrásný, též na jiných Alpách v této krajině hojně se vyskytující, pro Alpy Bochyňské význačný zvonek: *Campanula Zoysii*; **na Lipance** (1973 m): *Potentilla Clusiana*, *Saxifraga stellaris*, *Sax. aizoides*, *Centauraea nervosa*, *Chaerophyllum Villarsii*, *Meum Athamanticum*, *Campanula pusilla* a j.; **na Mojzici** *Gentiana pannonica*; na vrchu Borodinu u Kircheimu (1631 m), několik hodin jižněji od Bochyňského údolí: *Bupleurum petraeum*, *Centaurea amara*, *Senecio nebrodensis* a převážná, jedině na tento vrch omezená endemická rostlina: *Moehringia villosa*, Fenzl. Vyskytuje se tam na několika místech a to dosti a hojně.

Na Černé prsti (později) kvetly *Eryngium alpinum*, *Cirsium carniolicum*, *Cirsium spinosissimum*, *Phyteuma Halleri*, *Aronicum Clusi*, *Aspidium rigidum* a jeden druh *Hieracium*, podobný pyrenejskému *H. alpestre*, bezpochyby nový druh.

V údolí Bochyňském sesbírány byly ještě: *Peucedanum austriacum*, *Gypsophila repens*, *Aconitum paniculatum*, *Potentilla caulescens*, *Asperula longiflora* a *Heracleum pyrenaicum* Lam.